

Podujatia - MAREC

2.3. (pondelok) o 14:00 h POHEADY NA OBLOHU
Program pod umelou oblohou planetária o tom, čím sa líši denná a nočná obloha v lete a v zime. Vhodný pre mladších školákov.

3.3. (utorok) o 11:00 h VESMÍRNE OTÁZNIKY
Hudobný program v planetáriu pre deti od 5 rokov.

4.3. (streda) o 14:00 h HORÁR JEDLIČKA
Rozprávanie o krásne ročných období je doplnené mytologickým príbehom, kde udatný Orión bojuje s hlúpym býkom. V závere sú predstavené zimné súhvezdia.

5.3. (štvrtok) o 18:00 h VESMÍR JE NÁŠ SVET
Populárno – náučný astronomický program pod umelou hviezdou oblohou. Prehliadka oblohy na rôznych zemepisných šírkach.

6.3. (piatok) o 11:00 h MESIAC NA VANDROVKE
Program pod umelou hviezdou oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

7.3. (sobota) o 11:00 h HORÁR JEDLIČKA
Rozprávanie o krásne ročných období je doplnené mytologickým príbehom, kde udatný Orión bojuje s hlúpym býkom. V závere sú predstavené zimné súhvezdia.

12.3. (štvrtok) o 18:00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – PIOTR ILJIČ ČAJKOVSKIJ
Život a dielo jedného z najpopulárnejších skladateľov európskej hudby pod umelou hviezdou oblohou planetária.

14.3. (sobota) o 11:00 h ROZPRÁVANIE O FOTÓNKOVI FILIPKOVI
Astronomická rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti od 4 rokov.

19.3. (štvrtok) o 18:00 h JARNÁ OBLOHA
Predprogram – Olympskí bohovia.
Program pokračuje ukázkou jarných súhvezdí a rozprave o galaxiách.

21.3. (sobota) o 11:00 h SLNKO A HODINÁR
Program o hodinách a čase pre najmenších školákov.

26.3. (štvrtok) o 18:00 h HVIEZDY NÁŠHO NEBA
Program pod umelou hviezdou oblohou zameraný na niektoré výnimočné hviezdy nášho neba a niektoré exotické objekty vesmíru.

28.3. (sobota) 15:00 – 21:30 DEŇ HVEZDÁRNI A PLANETÁRIÍ
Medzinárodná iniciatíva pri príležitosti jarnej rovnodennosti zameraná na podporu šírenia poznatkov astronómie a oboznamovanie verejnosti s prácou astronómov. *Vstupné: 3,00 € / 5,00 €*

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Po zotmení v prípade priaznivého počasia.

6.3. (piatok) o 18:30 h Pozorovanie večernej oblohy

Vstupné

Večerné programy pre dospelých vo štvrtok: **4,00 € / 5,00 €**
Programy pre rodičov a deti v sobotu: **3,00 €**
Astronomické pozorovania: **3,00 €**

Skupinové návštevy: **4,00 € / 5,00 €**
(3,00 € platí pre MŠ, 1.-3. ročník ZŠ, mládež a dospelých vyžadujúcich zvláštnu starostlivosť, rodičov s deťmi;
3,50 € platí pre 4.-9. ročník ZŠ, SŠ, VŠ a dôchodcov)

Podujatia - APRÍL

2.4. (štvrtok) o 18:00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – JOHN WILLIAMS

Hudba z filmov Hviezdnej vojny, Jurský park, Sám doma, Zachráňte vojaka Ryana atď. pod umelou hviezdou oblohou.

9.4. (štvrtok) o 18:00 h OBLOHA NAD NAMI
Program vysvetľuje základné astronomické informácie, ktoré sú doplnené krátkym predprogramom pod názvom Od Veľkého tresku k oblohe nad nami.

11.4. (sobota) o 11:00 h ARIADNINA ČELENKA
Rozprávka v planetáriu pre najmenších školákov, spracovaná podľa gréckej báje o súhvezdí Severná koruna.

16.4. (štvrtok) o 18:00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – J. S. BACH
Nádherná organová hudba J. S. Bacha doplnená jeho životopisom.

18.4. (sobota) o 11:00 h POTULKY OBLOHOU
Program pod umelou hviezdou oblohou planetária o hviezdach, planétach, Mesiaci a Mliečnej ceste. Vhodný pre mladších školákov.

23.4. (štvrtok) o 18:00 h PO ZÁPADOU SLNKA
Náučný program pod umelou hviezdou oblohou o tom, čo všetko môžeme vidieť na oblohe po západe Slnka z viacerých výnimočných oblastí našej Zeme.

25.4. (sobota) o 11:00 h NEVESTA HVIEZD
Rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre najmenších školákov, spracovaná na motívy klasického laponského mýtu.

30.4. (štvrtok) o 18:00 h HUDBA POD HVIEZDNOU OBLOHOU – VANGELIS
Nezvyčajný hudobný svet uznávaného súčasného skladateľa gréckej národnosti pod umelou hviezdou oblohou. Vhodný pre stredoškôľakov a dospelých.

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Po zotmení v prípade priaznivého počasia.

10.4. (piatok) o 20:30 h Pozorovanie večernej oblohy
24.4. (piatok) o 21:00 h ďalekohľadmi hvezdárne

Termíny návštevy

Dospelí: štvrtok o 18:00 h; **Deti:** sobota o 11.00 h
Astronomické pozorovania: streda v určených hodinách

Skupinové návštevy: pondelok až piatok
o 9:00 h, 10:00 h, 11:00 h, 13:00 h.
Kapacita projekčnej sály planetária je 68 miest.
Skupinové aj individuálne návštevy je nutné dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor

marec - apríl

2/2026

Vydáva: HaP v Prešove
Ročník: LII
Telefón: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk
www.facebook.com/hapvpresove

Zaujímavé úkazy na oblohe v marci a apríli

Marcová a aprílová obloha nám ponúka hneď niekoľko nebeských úkazov, ktoré stoja za pozornosť a sú námetom na pozorovanie alebo fotografovanie.

8. marca večer (18:30 – 19:00 hod. SEČ) nastane tesná **konjunkcia** planét **Venuše a Saturna** nízko nad západným obzorom. Planéty sa budú nachádzať len 1° od seba (2x veľkosť Mesiaca v splne). Venuša bude veľmi jasná (mag. -3,8), Saturn slabší, ale v malom d'alekohľade sa zmestia do jedného zorného poľa. Úkaz potrvá len krátko a ešte za súmraku, k pozorovaniu je potrebné miesto s dobrým výhľadom na západný obzor a samozrejme čistá obloha.

V deň jarnej rovnodennosti v piatok **20. marca Venuša spolu s Mesiacom** vo fáze úzkeho kosáčika vytvoria pôsobivé priblíženie nad západným obzorom. Úkaz sa bude dať pozorovať už za súmraku od 18.30 hod. SEČ.

Marec je každoročné vhodným mesiacom na **pozorovanie zvieratnikového svetla** (Zodiacal light). Je to slnečné svetlo odrazené od prachu nachádzajúceho sa v rovine Slnečnej sústavy viditeľné ako kužeľ slabého neostreho svetla šikmo nahor na západe po súmraku (najlepšie 45–60 minút po západe Slnka). Je asi 70× slabšie ako mestská obloha, takže je viditeľné iba z miest s veľmi tmavou oblohou bez svetelného znečistenia. V tomto roku je pre jeho pozorovanie najvhodnejšie obdobie **medzi 7. a 20. marcom** kvôli svitu Mesiaca.

29. marca nastane **zákryt** jasnej hviezdy **Regulus** (najjasnejšia hviezda súhvezdia Lev) **Mesiacom**, ktorý bude 3 dni pred splnom. Vstup nastane o 20:40 hod. LSEČ a výstup o 21:46 LSEČ.

19. apríla prechádza Mesiac na oblohe cez otvorenú hviezdokopu Plejády (M45) čo môže byť námetom na peknú astrofotografiu. Úkaz nastáva v čase 20:00 až 21:00 hod. LSEČ.

22. apríla o 21.40 hod. LSEČ nastáva maximum činnosti **meteorického roja Lyridy**. Jeho materskou kométou je C/1861 G1 (Thatcher) a radiant (miesto odkiaľ zdanlivo vylietavajú meteory) je v blízkosti hviezdy Vegy zo súhvezdia Lýry. Podmienky na

pozorovanie tohto roja sú v roku 2026 veľmi priaznivé, pretože ich pozorovanie nebude rušiť Mesiac. Na jeho pozorovanie sú vhodné oblasti mimo mestského osvetlenia. V čase maxima môžete zhladiť počas hodiny až 18 meteorov.

Mgr. Roman Tomčík

Artemis II

V roku 1972 čiže pred 54 rokmi bola uskutočnená vtedy posledná – čiže v poradí šiesta misia na Mesiac, čo znamenalo obrovský míľnik v kozmonautike. Súčasná doba prináša nové možnosti, a preto nie je ďaleko chvíľa, kedy sa znovu dotkne ľudská noha Mesačného povrchu, čomu však predchádzajú testovacie lety okolo Mesiaca. Prvým bol let Artemis I uskutočnený 16. novembra 2022 zo štartovacieho komplexu 39B v Kennedyho vesmírnom stredisku. Kozmická loď Orion strávila vo vesmíre 25 dní. Väčšia časť tejto cesty prebiehala na retrográdnej obežnej dráhe okolo Mesiaca. Šlo o skúšobný let bez ľudskej posádky. Bola dokonca prekonaná najväčšia vzdialenosť od Zeme 432 210 km. Dovtedy držalo rekord Apollo 13 so vzdialenosťou 400 000 km. Artemis I preveroval systémy kozmickej lode Orion pred pilotovaným letom.

Štart Artemis-u II bol plánovaný už na máj 2024, potom sa presunul na koniec roka 2024, neskôr september 2025. Ďalšia zmena bola 6.2.2026. Posledná zmena je na marec 2026. Cieľom misie je vykonať oblet Mesiaca po tzv. dráhe voľného návratu. Kozmická loď teda nevstúpi na obežnú dráhu okolo Mesiaca. Astronauti počas letu vykonajú kontrolu a testovanie systémov lode Orion. Mena astronautov misie boli zverejnené 3. apríla 2023: *Reid Wiseman* (2), NASA – veliteľ *Victor Glover* (2), NASA – pilot *Christina Kochová* (2), NASA – letová špecialistka *Jeremy Hansen* (1), CSA – letový špecialista (ako jediný Kanaďan tejto misie)

V zátvorkách je uvedený doterajší počet letov do vesmíru vrátane tejto plánovanej na marec 2026.

Najnovšie termíny štartu sú plánované na 6. – 9. marca a 11. marca. V prípade neúspechu to môže

byť 1. , 3. – 6. apríla a 30. apríla. Artemis II je kľúčovým krokom pred misiou Artemis III, ktorá má zabezpečiť návrat ľudí na Mesačný povrch. Posledná úspešná posádka na povrchu Mesiaca bola posádka Apolla 17 v zložení – Eugen Cernan, Harrison Schmitt a Ronald Evans.

Slnečná kométa C/2026A1MAPS

Napriek tomu, že sú kométy ako kozmické telesá veľmi nevyspytateľné vieme ich dráhy veľmi presne vypočítať. Nevieme však určiť, ako sa budú správať pri priblížení k Slnku. Naša „Slnečná kométa“ bola objavená 13. januára 2026 a jej oficiálne meno je C/2026 A1 MAPS. Skratka MAPS pochádza z priezvisk jej objaviteľov – Alain Maury, Georges Attard, Daniel Parrott a Florian Signoret – ktorí prevádzkujú sieť diaľkovo ovládaných teleskopov v čilskom púštnom regióne Atacama. Tento tím je veľmi úspešný v objavovaní komét a hlavne blízkozemských asteroidov. Kométa bola v čase objavu 2,056 astronomickej jednotky od Slnka, čo je rekordná vzdialenosť pre objav kométy typu sungrazer – teda kométa doslova „lížuca“ Slnko. Veľkosť jej jadra sa odhaduje na 2,4 km (čo znamená že je relatívne veľké), keďže bola objavená pri jasnosti +17,8 magnitúdy. Veľmi očakávaný bude 4. apríl 2026, vtedy kométa dosiahne perihélium vo vzdialenosti cca 1,18 polomeru Slnka, čiže len asi 160 000 km nad fotosférou. To znamená, že sa ponorí hlboko do slnečnej koróny. Pre porovnanie, legendárna kométa C/2011 W3 Lovejoy preletela vo vzdialenosti približne 140 000 kilometrov nad povrchom Slnka a napriek tomu dokázala prežiť. Väčšina komét by však takýto žiar neprežila. Momentálne sa pohybuje po južnej oblohe a pre severných pozorovateľov je pozorovateľná len nízko nad horizontom. Koncom marca by mala dosiahnuť 10 magnitúdu. Za priaznivých okolností by sa mohla začiatkom apríla priblížiť až k extrémnej jasnosti -7 magnitúdy, čo by teoreticky umožnilo jej denné pozorovanie – samozrejme s maximálnou opatnosťou vzhľadom na blízkosť oslňujúceho Slnka.

Renáta Kolivošková

ÚKAZY NA OBLOHE

marec 2026

Všetky časy sú prepočítané pre Prešov a sú do 29.3. uvedené v SEČ, od 29.3. sú v LSEČ = SEČ + 1 hod. Pripravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	S L N K O			M E S I A C		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
3.3.	06:13	17:20		17:31	06:11	v splne
10.3.	05:59	17:31		00:44	08:20	v apogeju
11.3.	05:57	17:32		01:48	09:00	v poslednej štvrti
19.3.	05:40	17:45		05:38	18:34	v nove
20.3.	05:38	17:46	Janá rovnodennosť, vstup do zn. BARANA	05:54	19:57	
22.3.	05:34	17:49		06:34	22:51	v perigeu
25.3.	05:28	17:54		08:43	01:29	v prvej štvrti

Dátum	M E R K Ú R			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	06:21	18:22	+2,0	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
11.3.	05:26	16:53	+3,8	
21.3.	04:51	15:44	+1,2	
Dátum	V E N U Š A			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	06:51	18:23	-3,9	Večer nízko nad západným obzorom v súhvezdí RÝB neskôr BARANA.
11.3.	06:33	18:53	-3,9	
21.3.	06:16	19:22	-3,9	
Dátum	M A R S			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	06:02	16:06	+1,2	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
11.3.	05:38	16:11	+1,2	
21.3.	05:14	16:15	+1,2	
Dátum	J U P I T E R			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	12:02	04:06	-2,5	Počas celej noci okrem rána nad južným až po severozápadný obzor v súhvezdí BLÍŽENCOV.
11.3.	11:22	03:26	-2,4	
21.3.	10:43	02:47	-2,4	
Dátum	S A T U R N			
	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.3.	07:11	19:03	+1,0	Začiatkom mesiaca večer veľmi nízko nad západným obzorom v súhvezdí RÝB.
11.3.	06:34	18:31	+1,0	
21.3.	05:56	17:58	+0,9	

jas. v mag.

ÚKAZY NA OBLOHE

apríl 2026

Všetky časy sú uvedené v LSEČ = SEČ + 1 hod.
a sú prepočítané pre Prešov. Pripravil: Mgr. Roman Tomčík

Dátum	S L N K O			M E S I A C		
	východ	západ	poznámka	východ	západ	poznámka
2.4.	06:11	19:06		19:53	05:59	v splne
7.4.	06:00	19:13		00:35	07:55	v apogeju
10.4.	05:54	19:18		03:01	10:46	v poslednej štvrti
17.4.	05:40	19:28		05:15	19:55	v nove
19.4.	05:36	19:31		06:04	22:53	v perigeju
20.4.	05:34	19:33	vstup do zn. BÝKA	06:42	--:--	
24.4.	05:27	19:39		11:25	02:41	v prvej štvrti

M E R K Ú R				
Dátum	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	05:31	16:26	+0,4	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
11.4.	05:18	16:45	+0,1	
21.4.	05:06	17:25	-0,2	
V E N U Š A				
Dátum	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	06:57	20:55	-3,9	Večer nad západným obzorom v súhvezdí BARANA neskôr BÝKA.
11.4.	06:42	21:26	-3,9	
21.4.	06:31	21:56	-3,9	
M A R S				
Dátum	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	05:47	17:19	+1,2	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
11.4.	05:22	17:23	+1,2	
21.4.	04:56	17:26	+1,2	
J U P I T E R				
Dátum	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	11:03	03:06	-2,3	Počas celej noci okrem rána nad juhozápadným až po severozápadný obzor v súhvezdí BLÍŽENCOV.
11.4.	10:28	02:29	-2,2	
21.4.	09:54	01:54	-2,1	
S A T U R N				
Dátum	východ	západ	jasnosť	pozorovateľnosť
1.4.	06:16	18:22	+0,9	Nepozorovateľný, je na dennej oblohe.
11.4.	05:39	17:50	+0,9	
21.4.	05:02	17:17	+0,9	

jas. v mag.